

Sygn. akt VII U 184/13

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17.04.2013 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant :st. sekretarz sądowy Gabriela Zaborowska

po rozpoznaniu w dniu 17.04.2013 r. w Świdnicy

sprawy **I. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

na skutek skargi o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt VII U 1832/11

I. zmienia wyrok z dnia 26 stycznia 2012 roku sygn. akt VII U 1832/11 i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 28 września 2011 roku nr (...) w ten sposób, że przyznaje powódce I. S. prawo do wypłaty świadczenia od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku;

II. umarza postępowanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VII U 184/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. S. w dniu 7.02.2013r. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy z dnia 26 stycznia 2012r. (sygn. akt VII U 1832/11) w przedmiocie odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 września 2011 r. Nr (...), domagając się zmiany zaskarżonego wyroku i uznania jej roszczeń poprzez uchylenie decyzji ZUS i wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych tj. należnych za okres od dnia zawieszenia wypłaty emerytury zgodnie z w/w decyzją ZUS wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie. Dodatkowo wniosła o wznowienie wypłaty świadczeń emerytalnych z uwzględnieniem należnych przeliczeń i waloryzacji oraz zasądzenie kosztów na swoją rzecz. Swoją skargę wnioskodawczyni oparła o przepis art. 401¹ k.p.c. , powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r., który uznał za sprzeczny art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustawach (Dz.U. nr 257, poz.1726) za sprzeczny z Konstytucją RP w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób , które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy.

Strona pozwana Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniosła o oddalenie skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 26.01.2012r. oraz

zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22.11.2012r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie przepisu art.28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku art. 103 a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emerytalnych i rentach z FUS. Podniósł także, że skoro wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony w dniu 22.11.2012r. , to w jego ocenie, wywołuje skutki na przyszłość i nie powoduje po stronie organu rentowego obowiązku ustalania wnioskodawczyni prawa do wypłaty emerytury przed dniem 22.11.2012r. ani zwłoki jej wypłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni I. S. ur. (...), w dniu 20.04.2009r. złożyła w organie rentowym po raz pierwszy wniosek o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego. Organ rentowy decyzją z dnia 23.04.2009r. przyznał jej prawo do emerytury od dnia 1.04.2009r. tj. miesiąca złożenia wniosku. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenie- dochód- przychód- które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od 01.1999r. do 12.2008r. Kolejnymi decyzjami organ rentowy przeliczał świadczenie emerytalne wnioskodawczyni. **Wypłata świadczenia nie została zawieszona , pomimo że powódka nie rozwiązała stosunku pracy.**

Od dnia 16.08.1970r. wnioskodawczyni zatrudniona jest w Zespole Szkół (...) w Z. w wymiarze pełnego etatu na stanowisku nauczyciela.

Organ rentowy decyzją z dnia 28.09.2011r. wstrzymał wnioskodawczyni **prawo do emerytury od dnia 1.10.2011r.** powołując się na art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257, poz. 1726). Decyzja ta wydana została z urzędu na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Wnioskodawczyni od powyższej decyzji odwołała się do Sądu Okręgowego w Świdnicy VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który wyrokiem z dnia 26.01.2012r. (sygn. akt VII U 1832/11) oddalił odwołanie ubezpieczonej oraz obciążył ją kosztami zastępstwa strony pozwanej.

W dniu 28.11.2012r. powódka złożyła wniosek o wypłatę zaległej emerytury jej wznowienie.

W dniu 4.12.2012r. powódka złożyła za pośrednictwem organu rentowego wniosek o wznowienie postępowania w sprawie wypłaty jej emerytury i wskazując na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. Decyzją z dnia 14.12.2012r. organ rentowy postanowił zwrócić skargę ubezpieczonej jako wniesioną do organu niewłaściwego.

Decyzją z dnia 13.02.2013r. strona pozwana dokonała wznowienia wypłaty zaległej emerytury powódki poczynając od dnia 22.11.2012r.

(dowód: dowód: akta ZUS, akta sprawy VII U 1832/11)

Sąd zważył, co następuje :

Skarga o wznowienie postępowania podlegała uwzględnieniu.

Zgodnie z treścią przepisu art. 399 k.p.c. w wypadkach przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego, tj. art. 401 k.p.c. i następnych, można żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem. Pierwsza grupa podstaw do wznowienia postępowania obejmuje przyczyny nieważności wskazane w art. 401 k.p.c. (bezwzględne przyczyny wznowienia), natomiast druga grupa zawarta w przepisie art. 403 k.p.c. obejmuje przyczyny restytucyjne .

Natomiast w myśl art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji RP przewiduje, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania. Przepis kodeksu wprowadzający nową podstawę wznowienia postępowania stanowi realizację tej reguły na gruncie postępowania cywilnego. Podstawą orzekania Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności lub nielegalności aktów normatywnych jest art. 188 Konstytucji RP. Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Artykuł 401¹ k.p.c. ma zatem zastosowanie do tych orzeczeń, dla których podstawą ich wydania był akt normatywny zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny. W postanowieniu z dnia 20.06.2007r., V CNP 45/07 (Lex nr 347227) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzającego niezgodność z Konstytucją nieobowiązującego już przepisu ustawy, jest umożliwienie wznowienia postępowań sądowych, w których taki przepis stanowił podstawę prawną rozstrzygnięcia.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. sygn. akt K 2/12 (Dz.U. 2012.1285) art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16.12.2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1.01.2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym wnioskodawczyni opierając się o przepis art. 401¹ k.p.c. wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy z dnia 26.01.2012r. (sygn. akt VII U 1832/11) wnosząc o zmianę powyższego wyroku poprzez przyznanie jej prawa do świadczenia i natychmiastowego wznowienia wypłaty świadczenia.

Bezsporne jest, że powódka nabyła prawo do emerytury z dniem 1.04.2009r. i z tą datą organ rentowy podjął jej wypłatę, pomimo że nie został rozwiązany przez ubezpieczoną stosunek pracy. W dacie tej nie obowiązywał bowiem już przepis art. 103 ust. 2a., w myśl którego prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten bowiem został uchylony z dniem 8.01.2009r. ustawą z dnia 21.11.2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) - art. 37 pkt 5 lit. b.

Oznacza to, że powódka nabyła prawo do emerytury przed dniem 1.01.2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Wbrew stanowisku strony pozwanej, nie miał do niej także zastosowania przepis art. 103a, który obowiązuje dopiero od dnia 1.01.2011r., a więc po nabyciu przez wnioskodawczynię prawa do wypłaty emerytury. Przepis ten został dodany do ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Należy dodać, że już na etapie prac legislacyjnych podnoszone były wątpliwości konstytucyjne pod adresem zakwestionowanej regulacji (zob. uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, druk nr (...), znak (...)021-163/10). Przy czym ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., na podstawie

art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Stąd też odnośnie możliwości regulacji zawartej w przepisie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie ubezpieczonych, którzy nabyli prawa do świadczenia przed datą 1.01.2011r. zastosowanie miał powyższy przepis art. 28

Uzasadniając swoje stanowisko Trybunał Konstytucyjny wskazał, że problem w rozpatrywanej sprawie dotyczy oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16.12.2010r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8.01.2009r. do dnia 31.12.2010r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w/w art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16.12.2010r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w latach 2009-2010 musiały, na podstawie tego przepisu w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od dnia 1.10.2011r.

Oceniając przedstawioną wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8.01.2009r. do 31.12.2010r., z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, Trybunał doszedł do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Korzystniejsze dla nich byłoby bowiem uzyskiwanie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo mniejszego świadczenia emerytalnego. Co więcej – późniejsze złożenie wniosku o ustalenie prawa do emerytury oznaczałoby dla nich wyższe świadczenie emerytalne. A zatem, działając w zaufaniu do Państwa i stanowionego przez nie prawa, ubezpieczeni podjęli w przeszłości decyzję co do przejścia na emeryturę. Gdyby wiedzieli, że nastąpi zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa do świadczenia emerytalnego od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, ich decyzja mogła być inna, bo z perspektywy dokonanej nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS i objęcia nią także tych osób, okazała się dla nich niekorzystna.

Z chwilą zatem ogłoszenia sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw utracił moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16.12.2010r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1.01.2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczący to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do tych osób, które nabyły to prawo w okresie od 8.01.2009r. do 31.12.2010r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

W niniejszym postępowaniu nie ulega wątpliwości, co wynika z analizy akt emerytalnych, że wnioskodawczyni jest osobą, która nabyła prawo do świadczenia emerytalnego z dniem 1.04.2009r., zatem należy do kręgu osób, do których nie miał zastosowania obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury.

Zwrócić należy uwagę, że w niniejszym przypadku, organ rentowy w zasadzie wykonał wyrok Trybunału Konstytucyjnego, dokonał tego jednak dopiero od dnia 22.11.2012r. W związku z powyższym Sąd stosownie do treści art. 412 k.p.c. zmienił poprzedni wyrok na skutek skargi wniesionej przez wnioskodawczynię za okres wcześniejszy zgodnie z żądaniem i nakazał organowi rentowemu wypłatę zawieszzonego świadczenia od 1.10.2011r. do dnia 21.11.2012r. W pozostałym zaś zakresie umorzył natomiast postępowanie sądowe w oparciu o art.355§1k.p.c. z uwagi na rozstrzygnięcie zawarte w decyzji z dnia 13.02.2013r., które w części zaspokoilo żądanie powódki.